

סכנת דשדוש ומשיכת זמן בכל הזירות

12.02.2026 | ד"ר עדי שורץ written by

עיקרי הדברים

- האתגר המרכזי של ישראל הוא למנוע שחיקה של הישגיה הצבאיים מאז 7 באוקטובר ולהפוך אותם לבלתי הפיכים.
- יש להימנע מהסכמות זמניות ומרדיפה אחר "שקט", ולהעדיף עמידה תקיפה על אינטרסים.
- על ישראל להתעקש על חופש פעולה מלא של צה"ל בכל זירה וללא מגבלות חיצוניות.
- באיראן, המשא ומתן משמש את המשטר לקניית זמן ולגיטימציה, ולכן נדרש להציב דד-ליין פומבי, למנוע הסרת סנקציות מוקדמת, ולהבהיר שחופש הפעולה הישראלי מחוץ לדיון.
- בעזה, חמאס מתאושש באמצעות חומרים דו-שימושיים ומסרב להתפרק מנשק, ולכן יש להתעקש על פירוז מוחלט ¹ שפירושו אפס יכולות צבאיות; כל ניסיון להשאיר רובים, רקטות או מנהרות הוא המשך האיום.
- בלבנון, ההמתנה למשא ומתן עם איראן יוצרת חלון זמן לפעולה, שיש לנצלו כדי למנוע את התאוששות חיזבאללה.
- על ישראל לנהל מאמץ מדיני-תודעתי יזום לחשיפת הכוונות האמיתיות של איראן, חיזבאללה וחמאס, לרבות שימוש מושכל בחומרים מודיעיניים, כדי לסכל מדיניות של פייסנות.

מבוא: האתגר

האתגר העומד בפני ישראל הוא שימור הישגיה הצבאיים מאז 7 באוקטובר וקביעתם כבלתי הפיכים בכל הזירות. ההישגים הצבאיים באיראן, בלבנון, בעזה ובסוריה הולכים ונשחקים עם הזמן, והאתגר הישראלי הוא למצוא את הדרך למנוע מצב זה.

עקרונות מנחים

1. מקסימום לחץ ² הגישה הישראלית צריכה להיות: להציג גישה מקסימליסטית ולא לוותר בשום גיזרה. לנוכח הנטייה הקיימת בכל המערכות, הן בתוך ישראל והן בזירה הבינלאומית, לחתור ל"שקט" (מדומה) ולהסכמות, ההמלצה היא לעמוד על המשמר ולהתעקש על האינטרסים הישראליים מבלי לוותר מראש על עמדות. ככל שישראל תציג עמדה קשוחה יותר, גם התמורות שתקבל בעבור ויתורים מסוימים יהיו משמעותיות יותר.

2. שמירה על חופש הפעולה של צה"ל בל תסריט ובכל גיזרה, ישראל חייבת להתעקש על שמירת חופש הפעולה של צה"ל לפעול כדי להגן על עצמה.
3. חתירה למצב בלתי הפיך בדי במדיניות של כיסוח דשא, משום שכל אחד מהשחקנים בזירה מראה רצון ויכולת להתאושש. המטרה צריכה להיות הכרעה. במקרה האיראני שינוי משטר. בלבנון הכרעה חיזבאללה. בעזה כפיית פירוק מנשק ופירוז הרצועה.
4. חשיפה אקטיבית של ההונאה ישראל חייבת לפעול באמצעים מדיניים ותודעתיים כדי לחשוף את הכוונות האמיתיות של השחקנים הרלוונטיים (איראן, חיזבאללה, עזה, סוריה), ייתכן שגם באמצעות הלבנת חומרים מודיעיניים, שמראים את הכוונות האמיתיות של השחקנים בזירה. המשא ומתן עם איראן נועד לקנות זמן למשטר בטהראן, וכך גם "המאמצים" לפירוק מנשק של חיזבאללה בלבנון וחמאס בעזה. על ישראל להציג הוכחות שיביכו את הקהילה הבינלאומית בבואה לפייס את השחקנים האלה.

פירוט לפי זירות

• איראן

נכון לעכשיו, איראן היא הזירה המרכזית. לנוכח תהליכים פנימיים ולחץ חיצוני, נוצרה הזדמנות להביא להפעלת לחץ רב יותר על המשטר בטהראן. להיחלשות המשטר בטהראן ולפגיעה בו תהיה השפעה רוחבית על המתרחש בזירות האחרות במזרח התיכון.

המשא ומתן שהחלה ארה"ב לנהל עם איראן בסוף השבוע האחרון הוא-הוא הישג לכשעצמו מבחינת טהראן. הוא קונה לה לגיטימציה, שהתערערה בעקבות קטילתם של אלפי המפגינים ולאחר ההחלטה ההיסטורית של האיחוד האירופי להכריז על משמרות המהפכה של איראן כארגון טרור. ומקנה לה זמן, שהוא המרכיב המשמעותי מבחינת האיראנים. הוא גם מחליש את רוחם של המפגינים נגד המשטר. הסכנה הגדולה ביותר במשא ומתן היא משיכת זמן אינסופית בתואנות מתואנות שונות, גם אם חלקן מוצדקות ונראות סבירות, כמו למשל הצורך לעבור על פרטי ההסכמים המדוברים. ואולם, לנוכח העובדה שהמשטר בטהראן לא שינה את כוונותיו ואת המוטיבציה הבסיסית שלו באזור, אין לראות אפשרות שבה טהראן מקבלת במלואן את הדרישות שהציבה לה ארה"ב.

בשל כל אלה, מבחינת טהראן, המשא ומתן לכשעצמו הוא ההישג, ואין צורך להגיע להסכמות או "לשבור את הכלים". מבחינת האיראנים, ניתן להמשיך את המשא ומתן, לכל הפחות עד תום כהונתו של דונלד טראמפ בבית הלבן. זו הסכנה שישראל צריכה לסכל.

בשל כך, ההמלצות בעניין איראן הן:

- לדרוש הצבת תאריך יעד פומבי (דד-ליין) למיצוי השיח המדיני.
- לא להסכים להסרת סנקציות ² אלא רק לאחר יישום של ההסכם (אם יהיה).
- חופש הפעולה הישראלי אינו נתון לדיון ואינו מהווה חלק מהמשא ומתן. על ישראל להבהיר כי בכוונתה להגן על עצמה בכוחות עצמה.
- להציב דרישה להגיע במשא ומתן להסכם על כל המרכיבים: גרעין, בליסטיקה ושולחים.
- להזהיר מפני תקיפה סמלית שתהפוך את ארה"ב לנמר של נייר.
- להציף את הסכנה שארה"ב עומדת בפני טעות דומה לזו שעשה אובמה בעבר ³ ליפול קורבן להונאה האיראנית באמצעות המשא ומתן.

• עזה

חמאס הולך ומתאושש בשטח שנתון למרותו, הן מבחינת השליטה בשטח והן מבחינת יכולותיו הצבאיות. הסיוע "ההומניטרי" שנכנס לעזה כולל חומרים דו-שימושיים, משמשים את חמאס לבניית תשתית צבאית לסוגיה. כך למשל, דשן, חומרים כימיים, צינורות, גנרטורים ועוד, שיכולים לכאורה לשמש בחקלאות, משמשים בפועל את חמאס.

במקביל הודיעו כל ראשי חמאס כי אין בכוונתם להתפרק מנשק. הם המציאו לשם כך אינספור הצעות יצירתיות, שמשמעותן אחת ⁴ רצועת עזה לא תפורז בצורה שאליה מתכוונת ישראל, וחמאס, כמו גם ארגונים אחרים, ימשיכו להוות איום על ישראל. על הפרק מבחינת חמאס עומדות אפשרויות של העברת הנשק "לידיים פלסטיניות", שמירה על "נשק אישי", פיקוח טורקי וקטארי, וכו'.

בשל כך, ההמלצות בעניין עזה הן:

- ישראל צריכה להציג דרישה לתוכנית מפורטת ליישום הפירוז ולפני הכל להצהיר איזה מרכיבים מבחינתה כלולים בפירוז. עליה לשלול מכל וכל את כל הנוסחאות "היצירתיות" ולהבהיר: רצועת עזה צריכה להישאר נקייה מכל יכולת צבאית: נשק קל או כבד, תחמושת, אמצעי ייצור, מנהרות, כלי שיט ואוויר, אמצעי קשר ומודיעין וכד'.
- לפעול באופן רציף גם לא במתכונת של תגובה להפרות הסכם הפסקת האש על ידי חמאס.

• לבנון

מאז כניסת הסכם הפסקת האש בין ישראל ללבנון לתוקף בנובמבר 2024, ולמרות הצהרות של נשיא לבנון ושל ראש הממשלה על מימוש מונופול המדינה על הנשק ופירוק כל המיליציות החמושות, בהן חיזבאללה, הדבר טרם נעשה. בכירי חיזבאללה אמרו פעמים רבות כי אין בכוונתם להתפרק מנשקם.

ישראל אמנם תוקפת את חיזבאללה בלבנון ומנסה לסכל ולשבש את תהליכי ההתאוששות הצבאיים של הארגון. ואולם, למרות המאמצים האלה, ההערכה היא כי קצב ההתאוששות הצבאית של חיזבאללה מהיר יותר מאשר קצב התקיפות הישראליות נגדו.

הנחת היסוד צריכה להיות כי אין ביכולתו של צבא לבנון במצבו הנוכחי לפרק את ארגון חיזבאללה ממשק, לנוכח חוסר היציבות הפוליטי במדינה, המתחים העדתיים והחשש ממלחמת אזרחים. תסריט סביר ביותר הוא משיכת זמן אינסופית שבמהלכה חיזבאללה מתאושש, מתארגן, מתחמש ומתחזק.

בשל כך, ההמלצות בעניין לבנון הן:

- טרם התפרצות המחאות באיראן בתחילת ינואר 2026, ישראל עמדה על סף אפשרות של תקיפות נרחבות בלבנון. ניהול משא ומתן בין איראן לארה"ב למשך זמן מוגבל מאפשר לישראל חלון זמן לטפל בלבנון בזמן ההמתנה.

• סוריה

ישראל נתונה במצב מורכב, שכן מצד אחד, אופיו הג'יהאדיסטי של משטר ג'ולאני, כמו גם קשריו עם טורקיה, הולכים ומתבהרים. מצד שני, יש בארה"ב ובאירופה רצון עז לתת למשטר החדש הזדמנות ולמנוע פגיעה בו. במסגרת זאת, עשויה ישראל להידרש לוותורים בגיזרה הסורית, למשל בדמות נסיגה מכתר החרמון.

בשל כך, ההמלצות בעניין סוריה הן:

- להבהיר את הסכנות הנשקפות מהתחזקות ג'ולאני בסוריה.
- להציב גבולות אדומים לגבי המעורבות הטורקית בסוריה.
- לשמור על הברית עם האוכלוסייה הדרוזית בסוריה.
- לדאוג לאזור מפורז בגבול ישראל-סוריה.
- לחזור ולהבהיר כי ישראל שומרת על עצמה בכל מקרה את הזכות לפעול כדי להגן על עצמה.

הערכת המצב התקיימה במשרדי המכון בירושלים ב-8 בפברואר 2026, בראשות מאיר בן-שבת, בהנחיית ד"ר עדי שורץ, ובהשתתפות אשר פרדמן, ד"ר רפי ביטון, ד"ר יצחק קליין, פלר חסן-נחום, יוס רוזן, רותי פינס פלדמן, נועה לזימי, אלי קלוטשטיין, להב הרקוב-לויין, ד"ר רפאל בן-לוי ודוד ויינברג.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.